

Podpoesi i skolan

Lektionstips för svenska och svenska som andraspråk,
gymnasiet och folkhögskola

Om Podpoesi.nu

Podpoesi.nu är en streamingtjänst med poesi läst av författarna själva. På sidan finns både kortare dikter och hela verk. Podpoesi handlar om att försöka bredda poesins publik, att tillgängliggöra en genre som kan uppfattas som svår. Verken på sidan är dikter men de går att lyssna på som låtar.

Det kostar inget att skaffa ett konto på Podpoesi och att ladda hem poesi i mp3- eller zip-format är gratis. Om du lyssnar på Podpoesi direkt via sidan är det dock värt att ha i åtanke att det är en streamingtjänst. Det innebär att en större mängd datatrafik skickas och att det kan bli höga trafikavgifter vid användning av sajten via mobilnätet.

På Podpoesi.nu går det även att göra listor att lyssna på eller dela med sig av till andra via Facebook eller Twitter, som att göra egna listor med låtar i diverse musiktjänster. För att göra listor behövs inloggning via Facebook-konto.

På Podpoesi.nu finns poesi av bland många andra Daniel Boyacioglu, Ida Börjel, Lina Ekdahl, Jonas Ellerström, Kjell Espmark, Athena Farrokhzad, Katarina Frostenson, Gunnar Harding, Ann Jäderlund, Johan Jönson, Maria Küchen, Tom Malmquist, Jesper Svenbro, Thomas Tidholm, Jenny Tunedal, Magnus William-Olsson och Jenny Wrangborg.

Varför Podpoesi.nu i undervisningen?

Att höra poeten själv läsa sin dikt ger texten en helt annan dimension. För någon ovan vid poesi bidrar det till helt nya möjligheter vilka det går att bygga vidare runt. Vad händer med texten när en går från att läsa den till att lyssna på den? När en går från att lyssna till att läsa? När du lyssnar på den flera gånger? Vilka ytterligare förståelser av dikten framträder när andra element som audio tillkommer texten? Hur går detta att förstås i förhållande till begrepp som exempelvis strof, rytm och författarintention?

Övningarna är framtagna av Elin Mellerstedt, Podpoesi, med stöd av Lars Karlsson-Liljas, lärare i svenska som andraspråk, och elever i svenska som andraspråk, allmän kurs vid Botkyrka folkhögskola vårterminen 2016. Utgångspunkten är i Skolverkets läroplaner för svenska och svenska som andraspråk på gymnasiet och folkhögskola.

Om Podpoesi i skolan, svenska och svenska som andraspråk

Materialet vill uppmuntra till lärande där flera olika moment inkluderas genom:

- Övningar med ett tydligt syfte.
- Övningar där eleverna utvecklar varandras lärande.
- Övningar som uppmuntrar till att läsa, analysera och reflektera över texter av olika slag.
- Övningar som uppmuntrar till samtal om modern poesi.
- Övningar som ger kunskaper om språk och språklig variation samt förmåga att reflektera över språkanvändning och språkbruk.
- Övningar som möjliggör jämförelse mellan det svenska språket och det egna modersmålet samt/eller andra språk som eleven har färdighet i.
- Övningar som ger kunskaper om litteraturvetenskapliga begrepp samt stilistiska och formmässiga drag.
- Övningar som möjliggör jämförelser mellan det skrivna och muntliga ordet.

Övningarna är förslag på lektioner och tips att utgå ifrån riktade mot undervisning i svenska och svenska som andraspråk på gymnasienivå. Anpassa och justera därför övningarna utifrån ämnet och klassen i fråga.

Moment innefattade i övningarna är:

- Poesi och ljudpoesi som genrer
- Poesi på svenska
- Ordförståelse
- Grammatik
- Uttal
- Översättning
- Gemensamt arbete
- Individuellt arbete
- Muntlig presentation
- Digitala verktyg

Övningar

Övning 1

Syfte: Närma sig poesi och ljudpoesi som genrer. Att genom både läsande och lyssnande närma sig litteraturanalys. Utveckla förmåga att genom tal och skrift kommunicera om språk och poesi.

Metod och moment: Helklass. Introduktion om poesi som genre, att läsa, lyssna och tolka text- och ljudpoesi.

Tid: Tre tillfällen om cirka 40 till 60 minuter vardera.

Förberedelser: Välj en dikt på Podpoesi.nu och ha dikten i textformat till förfogande. Se till att eleverna har tillgång till datorer och hörlurar.

Att tänka på: Var tydlig med intentionen för varje moment. Vilka lärandeformer är det ni jobbar med? Varför är det bra? Se gärna lista under rubriken "Podpoesi i skolan".

Del 1 Introduktion och text

Tid: cirka 60 minuter

- 1 Börja med klassen i helgrupp. Inled med en diskussion utifrån frågorna: Vad tänker du på när du hör ordet "poesi"? Vad har du för relation till poesi? Skriv gärna upp idéer och tankar på tavlan.
- 2 Utgå från elevernas tankar och gör en kort introduktion till poesi. Anpassa den efter hur mycket klassen arbetat med genren tidigare.
- 3 Låt eleverna läsa dikten tyst för sig själva. Uppmuntra till att notera eventuella svåra eller gammalmodiga ord.
- 4 Ha en gemensam genomgång i klassen runt orden. Skriv upp på tavlan och förklara innebörden.
- 5 Låt eleverna läsa dikten igen.
- 6 Inled en diskussion runt reaktioner på dikten. Hur ser till exempel raderna ut? Grammatiken? Tänker de att dikten handlar om något? Väcker den några känslor?
- 7 Stanna kvar i frågan om känslor. Hur tolkar eleverna dikten? Är den glad? Arg? Sorgsen?

Del 2-3 Ljudpoesi

Tid: cirka 80 minuter. Lägg paus där det känns lämpligt.

- 1 Ha Podpoesi.nu uppe på projektorduk. Förklara att ni nu ska arbeta med dikten ljudmässigt.
- 2 Börja med att låta ett par elever läsa dikten högt. Om den är lång kan eleverna läsa några rader var. Avsluta med att alla läser dikten högt och gemensamt.
- 3 Fråga om det finns fler sätt att läsa dikten på. Läs själv dikten med en helt annan betoning, rytm och/eller känsla. Uppmuntra eleverna att läsa dikten högt med utgångspunkt i olika känslor och tillstånd. Hur låter det om dikten exempelvis läses som arg? Ledsen? Glad? Trött? Pigg? Förälskad? Som ett barn? Som väldigt gammal? Med myndig röst? På dialekt? Vad händer om dikten viskas fram? Skriks?
- 4 Övergå till att arbeta med Podpoesi.nu. Visa sidan och hur det går att klicka på poeter och ljudspår. Gör en kort presentation av poeten vars dikt ni arbetat med utifrån texten på sidan. Lyssna därefter gemensamt på när poeten läser dikten, gärna flera gånger.
- 5 Inled diskussion runt frågor som: Hur känns det när ni hör dikten? Var det så här ni tänkte att den skulle låta? Tänker ni på något nytt när poeten läser dikten? Verkar poeten vilja något mer med texten med tanke på hur den läses? Känns det som att den handlar om något annat nu? Väcker den nya känslor?
- 6 Inled ny diskussion runt genren poesi utifrån frågan: Vad händer med dikten när vi både läser och lyssnar på den?
- 7 Avsluta med att låta eleverna själva få botanisera på Podpoesi.nu. Uppmuntra till att klicka runt på sidan samt lyssna på olika poeter och dikter. Visa listfunktionen. Var lyhörd för om några poeter och/eller dikter fastnar hos eleverna för framtida arbete med sidan.

Övning 2

Syfte: Närma sig arbete runt översättning, språkskillnader, rytm, grammatik och muntlig presentation. Utveckla förmåga att genom tal och skrift kommunicera om språk och poesi.

Metod och moment: Grupparbete. Lyssna och skriva ner vad en hör, översättning, rytm, grammatik och presentation inför klassen. Övningen är en variant av övning 3.

Tid: Tre tillfällen om cirka 40 till 60 minuter vardera.

Förberedelser: Välj dikter på Podpoesi.nu och ha dem till förfogande i textformat. Se till att eleverna har tillgång till datorer och hörlurar.

Att tänka på: Var tydlig med intentionen för varje moment. Vilka lärandeformer är det ni jobbar med? Varför är det bra? Se gärna lista under rubriken "Podpoesi i skolan".

Grupparbete runt varsin dikt

Tid: cirka 120–180 minuter

- 1 Dela upp klassen i lagom stora grupper. Varje grupp ska arbeta med varsin dikt. Dela endast ut namn på poet och dikt till grupperna. Instruera dem att leta rätt på dikten på Podpoesi.
- 2 Dela ut en utskrift med nedanstående instruktioner. Välj att samla samtliga moment i samma dokument eller dela upp dem i flera där du delar ut de nya momenten vid tillfället där de ska genomföras. Förslagsvis kan moment A–B vara tillfälle ett, C–E tillfälle två och F tillfälle tre. Om eleverna får en lång dikt kan ni välja att i moment A arbeta med endast den första strofen, de första raderna av dikten eller cirka 20 sekunder av inläsningen. Var lyhörd för när klassen kommit till moment C. Ge då eleverna tillgång till dikten i textformat. Ha Podpoesi.nu på projektorduk under elevernas presentationer.

Instruktioner

- A Börja med att lyssna på dikten. Skriv ner dikten såsom ni tänker att den ser ut i skriven form. Var är t.ex. radbrytningar, pauser och andra språkliga markörer?
- B Lyssna på dikten igen. Skriv nu ner samma rader översatt till valfritt språk – t.ex. modersmål eller engelska. Här går det bra att inom gruppen göra egna individuella översättningar på olika språk. Var känns det nu naturligt att lägga t.ex. radbrytningarna? Är det på samma ställen som när du skrev på svenska?
- C Titta nu på hur dikten ser ut i skriven form. Stämde det överens med hur du skrev ner dikten? Om ja: hur kommer det sig? Om nej: Vilken av varianterna, dina eller poetens, tycker du följer ljudfilen närmast? Skriv korta svar på frågorna.

- ⓑ Hur förändras rytmen om ni skriver ner dikten på annat sätt? Skriv ner den på två-tre olika sätt på svenska så att rytmen förändras. Testa att läsa dem för varandra i gruppen eller tyst för dig själv.
- Ⓔ Hur är dikten uppbyggd grammatiskt? Finns det någon grammatik alls? Vad händer om ni försöker skriva den mer grammatiskt korrekt? Behöver ni fler ord?
- Ⓕ Gör en kort presentation för övriga i klassen om dikten ni jobbat med. Presentera poeten och dikten. Spela upp dikten och förklara eventuella svåra och gammalmodiga ord. Läs översättningarna och därefter dikten på svenska i alla rytm- och grammatikvarianter.

Möjlig fortsättning

Ge eleverna i hemläxa eller som individuell övning under lektionstid uppgiften att göra en lista om cirka 3–5 dikter på ett tema. Låt eleverna själva välja tema eller välj ett för hela klassen att individuellt tolka. Teman kan vara alltifrån kärlek till natur, ilska eller vardag. Låt eleverna presentera sin lista i en skriftlig inlämningsuppgift eller som muntlig presentation inför klassen. Låt eleverna själva utforma sin presentation. Uppmuntra gärna eleverna att förklara varför de anser att dikterna platsar på temat.

Övning 3

Syfte: Närma sig fördjupat arbete runt översättning, språkskillnader, rytm, grammatik och muntlig presentation. Utveckla förmåga att genom tal och skrift kommunicera om språk och poesi.

Metod och moment: Skriva av, översättning, rytm, grammatik och presentation inför klassen. Övningen är en variant av övning 2.

Tid: Tre tillfällen om cirka 40 till 60 minuter vardera. Dela upp momenten på tre tillfällen.

Förberedelser: Välj dikter på Podpoesi.nu och ha dem till förfogande i textformat. Se till att eleverna har tillgång till datorer och hörlurar.

Att tänka på: Var tydlig med intentionen för varje moment. Vilka lärandeformer är det ni jobbar med? Varför är det bra? Se gärna lista under rubriken "Podpoesi i skolan".

Grupparbete runt varsin dikt

Tid: cirka 120–180 minuter

- 1 Dela upp klassen i lagom stora grupper. Varje grupp ska arbeta med varsin dikt. Ge grupperna tillgång till dikterna i textformat. Instruera dem att leta upp poet och dikt på Podpoesi.nu.
- 2 Dela ut en utskrift med nedanstående instruktioner. Välj att samla samtliga moment i samma dokument eller dela upp dem i flera där du delar ut de nya momenten vid tillfället de ska genomföras. Förslagsvis kan moment A–B vara tillfälle ett, C–E tillfälle två och F tillfälle tre. Om eleverna får en lång dikt kan ni välja att arbeta med endast den första strofen, de första raderna av dikten eller cirka 20 sekunder av inläsningen. Ha Podpoesi.nu på projektorduk under elevernas presentationer.

Instruktioner

- A Börja med att lyssna på dikten samtidigt som du läser den i textformat. Skriv av dikten såsom den ser ut i skriftform, följ radbrytningar och andra språkliga markörer.
- B Lyssna på dikten igen. Översätt samma rader som du skrivit av till valfritt språk – t.ex. modersmål eller engelska. Utgå från dikten som ljud och inte som skrift! Lagg radbrytningar där det känns naturligt när du lyssnar på poetens läsning.
- C Jämför dikten i skriftform på svenska och annat språk. Är uppbyggnaden ungefär densamma? Om ja: hur kommer det sig? Om nej: Vilken av varianterna, den svenska eller översatta, tycker du följer ljudfilen närmast? Skriv korta svar på frågorna.

- Ⓓ Övergå till att arbeta på svenska! Hur förändras rytmen om du skriver ner dikten på annat sätt? Skriv ner dikten på två-tre olika sätt på svenska så att rytmen förändras. Testa att läsa dem för varandra i gruppen eller tyst för dig själv.
- Ⓔ Hur är dikten uppbyggd grammatiskt? Finns det någon grammatik alls? Vad händer om du försöker skriva den mer grammatiskt korrekt? Behöver du fler ord? Hur låter det när du läser den nu?
- Ⓕ Gör en kort presentation för övriga i klassen om dikten ni jobbat med. Presentera poeten och dikten. Spela upp dikten och förklara eventuella svåra och gammalmodiga ord. Läs översättningar och därefter dikten på svenska i alla rytm- och grammatikvarianter.

Möjlig fortsättning

Ge eleverna i hemläxa eller som individuell övning under lektionstid uppgiften att göra en lista om cirka 3–5 dikter på ett tema. Låt eleverna själva välja tema eller välj ett för hela klassen att individuellt tolka. Teman kan vara alltifrån kärlek till natur, ilska eller vardag. Låt eleverna presentera sin lista i en skriftlig inlämningsuppgift eller som muntlig presentation inför klassen. Låt eleverna själva utforma sin presentation. Uppmuntra gärna eleverna att förklara varför de anser att dikterna platsar på temat.

Copyright

Övningarna är framtagna av Elin Mellerstedt, Podpoesi, med stöd av Lars Karlsson-Liljas, lärare i svenska som andraspråk, och elever i svenska som andraspråk, allmän kurs, vid Botkyrka folkhögskola vårterminen 2016. Utgångspunkten är i Skolverkets läroplaner för svenska och svenska som andraspråk på gymnasiet. Alla skolor är fria att använda materialet. Om materialet delas vidare ska Podpoesi.nu uppges som källa.

Återkoppla gärna till oss om hur det gått samt med annan feedback till e-post:
podpoesinu@gmail.com